

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Naročnino
sprejema
uprava listu:
„Zaveza-Krško“

Oznaniła,
ikrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Štampa in reklamiranje
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Odprište reklamacije so
poštne prostje.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor.

Pismom, na kate-
re se želi odgovor,
naj se priden
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.
Ne frankirana pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
svetu poslane knjige
so ne vračajo.

Vzgojni pomen otroške igre.

(Za nagrado.)

Otroška igra je zrcalo, v katerem more zagledati
modri in pazljivi vzgojitelj vse notranje življenje svo-
jih gojencev.

Kdor je opazoval otroka pri igri, se je uveril, da otrok vse, kar v njegovej duši
živi, po čemur hrepeni in teži, kar misli in čuti, na igro prenaša. Z igro izraža otrok
svoje notranje življenje; nikjer drugod se ne kaže tako resničnega in naravnega, kakor
pri igri in nikjer drugod ne izliva otrok čustev svojega mladega osrčja v tako čisti in
prvotni podobi kakor baš pri igri.

Resnične so torej besede Rükert-ove:

„Willst du des Kindes Sinn versteh'n,
Must es mit anderen spielen seh'n!“

Kal, iz katere poganja veselje do igre — in kesneje nagon delavnosti — leži v
duši vsakega zdravega otroka. In kakor trdi nek pregovor, da otroci, koji ne kričé, ne
obetajo mnogo, istotako lahko rečemo o otroku, kojega ne veseli nobedna igra, da boleha
na duši in telesu.

Zgodaj vže se vzbudi v otroku veselje do igre. Poglejmo majhno dete v postelji.
Kako giblje ročice in nožice svoje, kako prijema okoli sebe nahajajoče stvari. Zdaj se
približa njegovej postelji ljubeča mati, rahlo se nagne čez „biserček svoj“. Ž njene
obleke visi trak. Otrok ga prime, obrača, suče, ziblje. Mati to opazivši, odtegne trak —
a najedenkrat ga zopet približa njegovemu obrazčku. Oj, to je veselje! Otrok se je
celó nasmehnil. Zakaj neki? Razradostila ga je igra. Saj hrepeni naše srce v srečnem
detinskem času jedino le po vžitku one nedolžne radosti, kojo nam more podeliti jedino
le igra.

Na tak in podoben način kratkočasi mati svojega ljubljenea še potem večkrat, in
kako srečnega se čuti pri tem otrok. Mati je torej prva buditeljica in gojiteljica otroške
igre, in kar je ona v tem oziru pri otroku dosegla, to nadaljuje potem gojenec sam,
kesneje pa njegovi soigralci.

Was sinnig die Mutter wecket und pfleget
Mit heiterem Spiele und Lied,
Was ihre Liebe schützend umheget:
Wirkt segnend fort bis in's tausendste Glied.

(Fr. Fröbel.)

Zdaj pride za otroka ona doba, ko postane toliko samostalen, da more brez pomoči
drugih korakati in kesneje tudi tekati. To je doba, v katerej se vzbudi v otroku domiš-

Ilija. Vse, kar pride predenj, ga zanima. Vsako reč bi rad videl ne le od zunaj, ampak tudi od znotraj; vsako novo igračo hitro razruši in razdere v veliko nejevoljo roditeljev, ki se nad to „uničevalno strastjo“ otrokovo čisto po nepotrebnem hudujejo, ne vedoč, da izhaja ta lastnost iz velike znatiželjnosti otrokove in pa iz nagona delavnosti. Tega pojava moral bi se vzgojitelj le veseliti, ne pa hudovati in jeziti se nad njim, kar opažamo često zlasti na priprostitih stariših.

Ta pokončevalnost otrokova pa je tudi dober migljaj vzgojitelju, naj na tej stopinji ne dá otroku v roke dragocenih igrač, saj še dete v tej dobi ne vé ceniti reči po njeni vrednosti. Drago igračo čaka ona nemila osoda, kakor priprosto, ceno igračico.

Kake igre pa veselé otroke na tej stopinji, — ali ga zanima in veseli še zdaj trak materine obleke? Nikakor ne. Njegovo duševno obzorje se je dokaj razširilo in išče si drugih igrač. Pesek, ilovica, drobno kamenje, palčice, deščice, koščeki papirja ali capic — vse mu pride prav, celo borova skorja.

Tu si nareja deček hišo iz blata ali dela iz deščic mlin, ondi zopet meri in prodaja pesek na vagane Deklica mesi kruh, peče pogače — seveda le iz blata — povija dete, spravlja je spat. In kako na rahlo stopa, da ga ne vzbudi Zares, srečna mladina! Živiš v dobi, ko te še obseva „vesele vigredi veselo solnce“, v dobi, v której se ti blišči okrožje vsega sveta še v najlepšem svitu.

Kedó bi ti ne privoščil nedolžne zabave, saj ti bode pozneje življenje itak mnogo prenašlo trgalo list za listom iz venca tvojega mladostnega življenja.

Le raduj nedolžna se mladina,
Dokler ti neskrben je obraz,
Nikdar ti ne pride iz spomina,
Dnij otročjih srečni blagi čas!

(Fr. Krek.)

Domišljija otrokova je pri igri neizerpna; igrajoče se dete vé vdahniti vsakej stvari iskro življenja.

„Otroci si vedó napraviti pri igri iz vsega vse“ — pravi slavni Göthe. „Palica jim je puška, kos drva meč, vsak sveženj cunj punica in vsak kotič hiša“.

Čudno je pri otrokih to, da v igri nočejo biti nikdar to, kar so v resnici, namreč „otroci“. Deček je v igri „očc“, ki zapoveduje družini, ali pa „mašnik“, ki propoveduje ali mašuje, „učitelj“, ki kaznuje nepokorne otroke itd. Deklica pa je „mati“, ki se snée ali v kuhinji ali pa v hiši pospravlja, pere, šiva, pometa. Poleg nje pa leži v zibelki majhno dete — punčica — ki jej dá tudi obilo posla, ko se vzbudi.

Ali ne tiči v teh na videz res malenkostnih in neznatnih igrah za vzgojitelja nekaj važnega? Ali ne razodevajo take igre vzgojitelju, za koje delo je njegovemu gojencu zlasti srce vneto? Gotovo! Giotto, vrstnik Dante-jev, kojega so kesneje slavili kot zopetnega utemeljitelja slikarstva, očrtal je v svojih otroških letih na paši portret svojih koz na plosko kamenja. In tako bi se dalo navesti še prav mnogo slučajev iz zgodovine, ki jasno pričajo, kako mogočno vpliva otroška igra ali kakor jo nekateri imenujejo „delavnost v obleki mladostnega veselja“ na poznejše teženje in hotenje možovo — ženino.

Igra torej kaže vzgojitelju, za kaj je srce otrokovo najbolj vneto, po čem najbolj hrepeni, h kateri stroki človeške delavnosti bode spadal — s kratka: igra kaže vzgojitelju prihodnje življenje gojenčeve, ona je takorekoč most, ki véde otroka polagoma do resnobnega dela.

Žal, da se naše slovensko prosto ljudstvo še vse premalo zanima za otroško igro. Dà, še celó nasprotno ravna v tem oziru večina roditeljev, ker otrokom igro brani, ne vedoč, da zatira s tem v otroku prve kali delavnosti in marljivosti pa tudi kali one nedolžne veselosti, katera kakor jutranja zarja gojenčeve bodočnost obseva ter mu označuje vesel in zdrav napredek.

„Vedno le delo, nikdar igra, to stori iz Janczeka neumnega mladeniča“ tako trdi prav star angleški pregovor. A pri nas?

„Kako, te ni sram, tako velik cepec si vže, pa se še vedno igraš!“ tako je zmerjala nedavno mati svojega devetletnega sinčka, ko ga je zasačila pri igri. Kakor ta mati, misli in govori navadno večina našega priprostega ljudstva ter podi — včasih celo s šibo ali palico — svoje otroke od igre.

Kaj je temu krivo? Odpustljiva nevednost roditeljev. Kje bi se jim tudi pojasnila velika vzgojevalna vrednost otroških iger? Tū bi bilo res potrebno, da bi tudi naše prosto ljudstvo prešinel duh Fröbel-jev, ki je prvi spoznal velik pomen takih iger ter si tudi prizadeval postaviti jih v pravo luč. (Sad njegovega truda so tako imenovani otroški vrti, kojih se je nekoliko vže tudi pri nas osnovalo.)

Največ roditeljev ima veselje le z onimi otroki, ki dozore želó zgodaj, ki govoré na videz modro o stvareh, o kojih še dolgo ne bodo pravega pojma imeli, s kratka, ki se vedejo kakor odrasli.*) Na misel mi hodijo tū besede, katere je napisal profesor Stritar v oceni nekega mladinskega delca, v kojem se vedejo ondu delujoče osebe: otroci pametno kakor odrasli ljudje.

Stritar piše:**) „Vsi ti otroci, kako so modri, pridni in pametni in kako lepo govoré in od sile premodro. To so ti sami mladi Salomončki. Človeka je groza; kaj, kaj bôdejo še le ti, ko pridejo v leta? — Gotovo si bode mislila ta ali ona nežna dušica: O ko bi bil moj Jožek ali Janezek tak, kakoršen je ta Radovalček! Jaz pa pravim, mene bi bilo strah, ko bi bil moj Milan tak, da bi v teh letih tako mislil in govoril ali prav za prav tako govoril, kakor mislijo drugi. Ko bi kaj takega opazil, poslal bi ga hitro na deželo, med trde kmete, prave gorjance; tam naj bi bos hodil, črn kruh jedel ter učil se misliti in govoriti kakor je jedino spodobno, nepokvarjeno, naravno zdravemu otroku, po otročje!“

Toda vrnimo se zopet k igri, k oni nežni rastlinici, katera najjasnejše kaže, da je otrok v pravem pomenu besede.

Kar se dostaje razvrstitve otroških iger, lahko rečemo, da je igra dvojna; prvič taka, v katerej rabi otrok kako igračo. Te igre so najbolj navadne pa tudi najbolj naravne. V njih igra važno ulogo otroška domišljija — drugič igre, koje igrajo otroci skupno, da merijo v njih svoje moči in spretnosti. To so tako imenovane družbene ali telovadne igre ter imajo za vzgojo otrok in za življenje sploh največjo vrednost.

Spregovorimo najprej nekoliko besed o igrah, v kojih rabijo otroci kako igračo. Slavni nemški pedagog L. Kellner pripoveduje v svojih „Aforizmah“ o majhnem dečku, ki je sedel nekaj dni po Božiči sredi med celo armado svinčenih vojakov, čredo živalij, hišami, topovi in še drugimi dragocenimi igračami, katerim vsem Kellner niti imena ne ve. Najedenkrat pa je baje vzdihnil deček: „Oh, ko bi imel sedaj škatljo za smodke. Ko so mu začujeni stariši tudi to željo spolnili, pustil je otrok vse druge igrače ter začel rezljati in sestavljati iz tenkih deščic — na koje je škatljo razcepil — majhne mize, stolce, telege in drugo slično pripravo. S sestavljanjem omare pečal se je deček par dnij.

Čemu sem navedel ta slučaj? Hotel sem ž njim pokazati, da ima za otroka priprosta igrača, koja si je napravil sam, mnogo večjo vrednost, nego-li vsaka kupljena še tako dragocena stvar. Konjiček, katerega si je napravil deček iz borove skorje, in če tudi nima po podobi mnogo podobnosti z živo živalijo — kaj za to, saj doda manjkajoče živa in neusahljiva domišljija otrokova — ljubši mu je ko kupljen z dragim usnjem prevlečen konj. Vsaj trajno ga ne bode zanimala zadnje imenovana igrača. Pri igrači pa,

*) O rano zrelih talentih trdi Kvintilijan, da obrodé redkokedaj sad.

**) „Zbrani spisi“, V. zvezek, stran 332.

kojo si je vstvaril otrok sam, ima še vedno kaj popraviti in prenarediti in to otroka nagiblje k delavnosti in pridnosti. „Was sie (nämlich die Kinder) selbst in's Werk setzen können, macht ihnen mehr Freude als der Besitz, weil es ihre Thätigkeit beschäftigt“ tako piše o tem Niemeyer.*) Na nekem drugem mestu pa piše isti vzgojitelj: „Ein Ding entstehen zu sehen, hat einen grossen Reiz für die Kinder, und die Lebhaftesten können oft tagelang nicht ermüden, sich einen Ball zu stricken, der beim ersten Wurf verloren ist“.

(Dalje sledi).

*) „Grundsätze der Erziehung und des Unterrichtes“, I. Band str. 71.

O preobilnem uradnem pisanji.

Z novimi šolskimi zakoni uvedlo se je pri ljudski šoli mnogo uradnega pisanja, o katerem starim šolnikom iz prejšnje dobe ni bilo nič znano. Ta opravični stroj pa so nekateri uradni činitelji — navadno okrajni c. kr. šolski nadzorniki po nepotrebnem razširili — in ga kolikor toliko še vedno vekšajo ter s tem podredjenemu učitelstvu nalagajo mnogo dela. Po nekod na Slovenskem imajo nekateri šolski nadzorniki to za poseben „sport“. Tako nam je star in izkušen učitelj zatrjeval, da je mlad šolski nadzornik baje zahteval in rekel: „Šolski uradni spisi morajo tako spisani in uredjeni biti, kakor želim, — četudi otroci nič ne znajo!“

Naj poročamo „Popotnik-ovim“ bralcem, kar je o tem predmetu govoril meseca avgusta t. l. pri glavni skupščini „nemškega deželnega učiteljskega društva“ ravnatelj meščanski šoli C. Wanka, povdarjajoč škodljivost „preobilnega uradnega pisanja“ za napredek ljudske šole.

„Okoli 10 let je od tega“ — rekel je med drugim — „kar je vojni minister izdal ukaz, v kojem raznim vojaškim oblastvam naroča nepotrebna pisanja omejiti, ker se s tem le trati čas, a ne doseže nič! Takrat se je v učiteljskih krogih čul glas: Ko bi le tudi mi imeli takega vojnega ministra!“

„Ne vemo, je-li ta odredba vojnega ministra kaj uplivala na tedanjega poučnega ministra Conrada, ali ne: vendar smo na to kmalu dobili jednak ukaz, ki šolskim oblastnim zaukazuje naravnost omejiti, kolikor se le da, nepotrebna uradna pisanja. (Dotični ukaz je z dne 12. svečana 1884. l.) V napominanem razglasilu beremo zlate besede! Povdarja se, da preobilna uradna pisanja učitelja ovirajo v vzgojnem in poučnem delovanju. Toda, pri vsem tem, da je ta ministrova odredba v vsakem oziru koristna za razvoj in napredek ljudskega šolstva, še vedno ni našla milosti pri nekojih birokratskih okrajnih šolskih nadzornikih. Samo uradna pisanja (tu mislimo ona, ki so za šolo neobhodno potrebna) učitelju še ne napravljajo toliko dela, a uradno poslovanje z višo šolsko gosposko — posebno z okrajnim šolskim svetom — ali bolje povedano z okrajnim šolskim nadzornikom vzame učiteljem pogosto mnogo časa. Kar se včasih od te strani zahteva, presega vže vse meje!“

„V nekem šolskem okraji so učitelji morali več let zaporedoma okrajnemu šolskemu nadzorniku pošiljati mesečne izkaze, koliko se je predelalo učne tvarine. V drugem okraji je nadzornik zopet zahteval pismeno potrdilo, da je voditeljstvo resnično prejelo kako malenkostno tiskano polo itd. itd. Nezaslišano pa je sledeče: Na neki šoli vstopi šolski nadzornik v risarsko dvorano. Neka učenka ne riše, ampak bere iz knjige. „Čemu ne rišete“, vpraša nadzornik. „Zdravnik mi je prepovedal“. „To ne zadostuje, vaš oče morajo pri okrajnem šolskem svetu vložiti prošnjo za oproščenje“. „Oče so to vže storili“.

„So-li vam dovolili?“ „Tega ne vem“. — Med tem časom je ravnatelj pridno pisal v svoji pisarnici, ne sluteč, da drugi dan dobi „nekak ukaz“, glaseč se: Ravnateljstvu šole itd. „Vam se tem potem zaukazuje, da nemudoma semkaj poročate, če ima učenka N. N. itd.“ Ubogi ravnatelj, ki bi bil lahko s par besedicami vse pojasnil, moral je to z uradnim pismom storiti, spis v svoj uradni zapisnik zabeležiti itd. itd.“

„Tako veljavo ima pri nekaterih šolskih nadzornikih omenjeni ministerski ukaz o omejitvi pisarskega posla. Imajo-li e. kr. okrajni šolski nadzorniki pravico z enakimi malenkostmi učiteljstvo nadlegovati? Vemo prav dobro, da bi se proti takemu samovoljnemu ravnanju lahko pritožili; — ali prepričan je marsikdo, da bi se s tem zameril, dobil črno piko — ter se konečno rajše vsede, spiše naročeno — in mirna Bosna!“

„Ta birokratizem uvedel se je še v viši meri v poučevanje. Mi imamo veliko, veliko preveč ukazov in podrobnih naredb, ki ljudskemu učitelju jemljó sleherno prostost v njegovem notranjem poslovanju. (Na Dunaji n. pr. prišlo je vže tako daleč, da se pri konferencah določujejo posebni referenti, ki naj bi nasvetovali znak in prostor za stavljenje kôz v zapisniku.) Določuje se dalje podrobni učni načrt, tvarina in **število** domačih in šolskih nalog za vse šolsko leto itd. Za začetnike in lahkomišljene učitelje je to gotovo velike važnosti; zadnji pa v svoji samoglavnosti pogosto pri tem več škodujejo, ko koristijo. Marljivi učitelj izdela si gotovo svoj učni načrt za vse šolsko leto ter ga predelava leto za letom, ker najde vedno kaj pomanjkljivega, kar po lastnih izkušnjah tudi vedno izboljšuje. V jedno mer pa po jednom in istem kopitu učiti, bi bilo presuhoparno, za učitelja in učenca duhomorno. Po tej poti ne dospemo nikoli do vzvišenega cilja v svojem poklici; s takim delovanjem se ne napreduje, temveč nazaduje!“

„Modra učna uprava naj bi se ne zadovoljila le z izdavo raznih naredb, temuč naj bi tudi učiteljstvo navduševala k samostojnemu delovanju v poklici; pravo in potrebno za to naj poučevalce najde sam!“

„Le to, kar se najde samo po sebi, ostane trajno, nasprotno pa, kar se podaja, izgine kmalu! Napačno je, da se učiteljem vedno zabičuje ukaze in naredbe izpolnjevati, ker s tem se ne doseže drugega, ko površna izvršitev stanovske dolžnosti. V šoli naj bode živahno, veselo delo, uporabljajo naj se lastne misli; to je pa zdaj nemogoče, ker učitelj mora natančno hoditi po potu, ki mu ga določa učna uprava. Z vnanjimi odnošaji — se ve — se taka uravnava ujema, znotraj je pa vse mrzlo, prazno. Na Francoskem n. pr. je za časa drugega cesarstva poučni minister, ako je pogledal na svojo žepno uro, celó vedel, kaka tvarina se obravnava v tem trenutku po vseh gimnazijah v vsej deželi, — tako natančno je bilo določeno. Toda, ta uravnava se ni obnesla, in so jo vže davno tudi odpravili.“

„Ako se učitelju dovoli v njegovem delovanju nekaka prostost vsaj v toliki meri, da je odgovoren za vse, kar dela, ali kar ne stori, (morebiti se bode včasih zmotil, konečno bode pa vendar dosegel pravo pot, po kateri dospé do zaželenega cilja), tako bode to stvari le na korist. Učiteljeva zavest o stanovski dolžnosti, o njegovem delovanju sploh in v obče koristilo bode stvari veliko več, ko pa vse šolsko nadzorstvo — s svojimi formalnostmi!“

Tako misli skušeni in vešči nemški šolnik, kar naj bi uvaževali tudi nekateri šolski nadzorniki po slovenskih pokrajinah!

Nove tiskovine k uradnim spisom ljudskih šol na Primorskem.

(Dalje.)

I. Šolska matica.*)

Knjiga Matica

1. stran 4. stran

Imenik za vrstjo po abecedi.

za otroke, kolikor jih je zavezanih hoditi v šolo

šolski občini.....

Od šolskega leta..... do

Pregled otrok, kateri so zavezani hoditi v šolo.

Šolsko leto	Kraj ali šolski okoliš	Koliko je zavezanih hoditi v šolo			Šolsko leto	Kraj ali šolski okoliš	Koliko je zavezanih hoditi v šolo		
		dečkov	deklic	skupaj			dečkov	deklic	skupaj

		Na strani		Na strani

2. stran

Vložni list Matice.

3. stran

Štev. zaporedoma tek.	Kje pre- bivajo	Kako se pišejo in kakšna opravila imajo	Kako se piše	V katerem kraj in v kateri deželi	Kdaj se je porodil	Kakšne vere je in kakšen materni jezik govori
	stariši ali njihovi namestniki	otrok zavezan hoditi v šolo				

Kdaj je začel hoditi v šolo	V katero šolo hodi	Ni za šolo sposoben	Uči se					Katerega dne meseca in leta je vstopil v šolo, izostal ali bil odpuščen	Opomba
			doma	v kakem zaseb- nem zavodu	v kakem višjem zavodu	v tovarniški šoli	v kakim nadalje- valni šoli		

*) Vse tiskovine natisnene so na papirji navadnega formata.

II. Glavni katalog.

Glavni imenik

1. stran 4. stran

Imenik za vrstjo po abecedi.

otrok, kateri hodijo v razrednico

v (na)

od šolskega leta do

Pregled otrok, ki so zavezani hoditi v šolo in otrok, ki hodijo v šolo.

Šolsko leto	Kraj ali šolski okoliš	Koliko je zavezanih hoditi v šolo			Šolsko leto	Kraj ali šolski okoliš	Koliko je zavezanih hoditi v šolo		
		dečkov	deklic	obojih skupaj			dečkov	deklic	obojih skupaj

		Na strani		Na strani

2. stran

Vložni list glav nemu imeniku.

3. stran

Štev. zaporedoma tek.	Kako je otroku ime in priimek, iz katere dežele je doma, v katerem kraju in kdaj se je poročil, kakšne vere je in kakšen materinski jezik govori?	Kako je ime in priimek starejšemu ali njihovim namestnikom, kakšno opravilo imajo in kje prebivajo?	Ali je otrok do sedaj hodil v šolo in kje?	V tukajšno šolo je hodil		V katerem razredu, skupini in oddelku je bil na zadnje
				od	do	

Redi svedočbe odpustnice													Preden je potekla zakonita doba, odpustil se je	Dan, mesec in leto	Opomba		
mravnost	marljivost	veronauk	čitanje	pisanje	učni jezik	 jezik	računstvo in geometr. oblikosl.	pridobiva in pridelujejo	zemljepis in zgodovina	risanje	petje	telovadba	ž. ročna dela	po ukazu		Dan, mesec in leto ter dan, ura	svedočbe odpustnice

[illegible]

III.

Vložni list

Šolski teden, dan, meseč in leto	veronauk	čitanje	pisanje	učni jezik	 jezik	računstvo in geome- trijsko oblikoslovje
---	----------	---------	---------	------------	----------------	---

III. Raz

Prva

a)

Razrednica

za

razred.

razrednice

v (na)

Šolsko leto

rednica.

stran

Redne gredi.

Nravnost	Marljivost	Napredek
popolnoma primerna = 1	stanovitna = 1	prav dober = 1
primerna = 2	zadovoljiva = 2	dober = 2
maló primerna = 3	nestanovitna = 3	zadostiven = 3
neprimerna = 4	majhna = 4	komaj zadostiven = 4
		nezadostiven = 5

Znaki za šolske zamude na ljudskih šolah:

pol dneva neopravičenega = |; opravičenega = +
cel dan neopravičen = ||; opravičen = + +

za razrednico.

3. stran

v mesecih	Šolske zamude															Število zamujenih po polu dnij		Opomnja														
	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30																	
	1	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31																
s.																																
o.																																
n.																																
d.																																
j.																																
f.																																
m.																																
a.																																
m.																																
j.																																
j.																																

za tednik.

b)

prirodopis in prirodoslovje	zemljepis in zgodovina	risanje	petje	telovadba	ženska ročna dela	Opomnja

Pedagogiški razgled.

Rusko in Čuhonsko.

Posnel po „Annuaire de l'enseignement primaire, VII^{ème} année 1891“. Pr. A. Vrvarjev.

(Dalje.)

Ljudsko prosveščenje. Vse zna čitati in pisati na Čuhonskem.

Še nikdar se po protestanskih deželah, kakor to zahtevajo sprejeta načela, ki se vestno izvršujejo, ni pripustil otrok k prvemu obhajilu (14—18letniki), ako ni znal čitati in pisati, čitati v prvi vrsti katekizem, pesmarico in sveto biblijo. V to svrho združevali so se otroci pri rodbinah, snovale so se popotne šole, ponedeljske šole, povečerne šole o dolgih zimskih večerih.

Pastorji bili so sami učitelji ali pa so naobraževali učitelje. Šola bila je dodatek cerkve; cerkveni oblastniki so nadzorovali in vodili šole in učitelje. Pouk je obsegal le rudimenta, a čitati in pisati naučil se je vsakdo.

Uno Cygnaeus. Dejanski stvarnik ali reške osnovelec ljudskošolskega poučevanja in sedanjega ljudskega poučevanja je Uno Cygnaeus, ki je bil mnogo potoval, mnogo videl in se mnogo naučil.

„Meni šola“, rekel je 1857, „ni nikakor pripravljane na katekizem, po mojem prepričanju bodi jen prvi namen širjenje naobraženosti med spodnimi sloji občinstva, možnost priproste ljudi osvetiti in jim razvijati sposobnosti in darove, katere je Gospod dal vsakteremu, kar je do današnjega dne bila predprava jako skromnega števila ljudi.“

Ako smoter ljudske šole spozna tako, je očitno, da poučevanje po njih ne sme obstajati v nalogah, ki so se jih iz abecednika naučili na pamet, iz katekizma ali iz kake zemljepisne knjige; ne sme se le napolniti otrokom glava ne sme se deca naučiti pisati in računati, temveč jo je treba naučiti iskati in spoznavati dobrega Boga v prirodi, v zgodovini in v svetem pismu.

Cygnaeus je na konec napravil načrt za šole normalke, kjer bi se jih naj naobraževali učitelji, in kar je dandanašnji popolnoma novo, hotel je, da bi se telesnemu razvitku učenca ne pripisavala manjša važnost ko duševni izobrazbi, in v prvi vrsti je zahteval, da bi se ženstvo krepko vzgojilo; kajti, pravi on, ženska mora vzgojevati državljane, v njenih rokah leži prihodnost naše domovine.

Šole normalke. Leta 1863. ustanovil je Uno Cygnaeus, katerega je vlada bila ime-

novala nadzornikom ljudskošolskega pouka, v središču Čuhonskega, v Jyväskylä, prvo šolo normalko. On je bil prvi jeni ravnatelj in je ostal do smrti člen višjega sveta za narodno prosveščenje in vrhovni šolski nadzornik, tako da se po vsej pravici imenuje oče ljudske šole na Čuhonskem.

Dandanašnji ima njegova domovina, ki ne šteje nad 2,300.000 prebivalcev, četiri normalke, izmed kojih ste dve obojespolni, to znači, da so razredi učiteljskih pripravnikov in pripravljajočih se na učiteljstvo žensk vspretni.

Tri so čuhonske, četrta pa je švedska.

Najimenoitnejša stoji v Jyväskylä, katere troške, [jih znesek je 137.960 mark (čuhonska marka = 1 franku = 0.405 novčičev),] hočem svojim potrpežljivim čitateljem naznaniti, da spoznajo, kako ta majhna dežela skrbi za šole, kojim je izročena vzgoja učiteljev.

	frankov
Plača ravnateljeva (2)	5.800
„ ravnateljčina (3)	2.200
„ 8 profesorjev (lektor) po 4.600 fr.	36.800
„ 1 profesorja (kollega)	3.400
„ 3 profesorjev ženskega spola à 2.300	6.900
„ 1 profesorja ženskega spola	1.600
„ učitelja deške vadnice	3.400
„ učiteljice dekliske vadnice (2)	1.500
„ učiteljice za vadnico za otroške vrtnarice (2)	1.400
„ profesorja grško katoliškega veronauka	600
„ ekonom	1.000
„ 2 učiteljev ročnih del	3.000
„ vrtnarjeva	1.400
„ 2 služkinj (3)	1.200
„ „bonne“ de la crèche — otroška strežajka (3)	200
„ 2 služkinj (3)	1.000
„ 2 slug	1.000
„ nočnega čuvaja	300
troški za živč 120 oseb po 250 fr.	30.000
„ za dopolnilni pouk	2.000
obleka za otroke otroškega vrta po 40 fr.	440

Odnos fr. 105.140

(2) z brezplačnim stanovanjem in kurjavo.

(3) z prezplačnim stanovanjem, kurjavo in hrano.

Prenos fr.	105.140
kurjava in svečava	7.000
knjižnica, zbirke in laboratorij . .	2.000
lečila	400
zdravniki, popravila in raznovrstni troški	6.000
ustanove zvananj in kandidatom (4)	5.000
ustanova ravnatelju in profesorjem (4)	1.200
troški za delavnico	600
	<u>127.440</u>
za povečanje plač na leto 1889	10.520
Vsota fr.	<u>137.960</u>

Iz tega se vidi, da je organizacija popolna, ona ima razun dveh vadnic jedno matersko šolo in otroški vrt.

Sprejemni izpiti. Učenci, kateri želé v to šolo stopiti, morajo biti 18 let stari, imeti prvo obhajilo vže za seboj in dokazati, da je jih prejšnje življenje brez peg. Vrh tega morajo biti krepke rasti in dokazati izurjenost v sledečih predmetih:

1. v veronauku;
2. v materinščini, in sicer: znati jim ga je čitati in povedati to, kar so čitali, biti jim izurjenim v spisji in znati čedno pisati;
3. v aritmetiki: 4 osnovne računske načine s celimi števili in navadnimi ulomki morajo znati;
4. biti morajo nadarjeni za godbo. Zelo nadarjeni ali zelo izvežbani učenci se smejo oproščati. Pri enakih zaslugah se daje boljšemu godcu prednost.

Po dovršenem sprejemnem izpitu mora učenec prebiti v semenišči poskušno polletje, preden ko se sprejme stalno.

Posebne pripomnje in polvale vredno se nam zdi, da pogostokrat hčerke boljših stanov vstopijo v normalko zvršivši nadaljevalne šole in se posvetijo poučevanju ljudstva.

Osnova normalke. Po normalkah se nahajajo tri vrste učencev; v zavodu živé, zunaj zavoda prebivajoči in priprosti slušatelji.

(4) Naj se mi tu dovoli, da opomnim na napravo, ki bi tudi drugim državam posneti bilo koristno. Vkljub svoji severni legi hoče ta zanimiva država vedno vedeti, kaj se drugod zboljša ali na novo uvéde. Zatorej vsako učiteljsko semenišče kakor tudi vseučilišče pošlje vsako leto svojega ravnatelja ali nekatero učitelje, da celo učence na tuje, da bi se seznanili s vsem, kar se dela drugod, in svoje misli pomnožili obče vaje z učitelji drugih dežel.

Izimši „kadete“ (vojaških šol) v Fredriks-hamnu ni na Čuhonskem drugega šolskega zavoda, v katerem bi učenci prebivali.

Tečaji se triletni. Navadno pa učenci ostajajo na zavodu še četrto leto, da si popolnijo svojo stanovsko vzgojo.

Leta 1888. znašala je vsota učencev vseh 4 šol 563/237 gojencev in 326 gojenk. Število učiteljskih gojenk znatno presega število učiteljskih gojencev.

Naučni načrti obsegajo:
sveto zgodovino, cerkveno zgodovino, znanje biblije (5 ur na teden);
dušeslovje (2 uri);
životoslovje in zdravjeslovje (2 uri);
pedagogiko (4 ure);
materin jezik čuhonski (6 ur);
švedščino (drugi deželni jezik) (2 uri);
zgodovino in zemljepisje (4 ure);
matematiko (5 ur);
prirodopisje (5 ur);
lepopisje, risanje, kalúparske vaje (6 ur);
petje in godbo na klavir (6 ur);
telovadba (6 ur).

V vseh učnih predmetih zavzajajo učne metode in praktične vaje določen del časa, ki je predmetu odmerjen. Nikdar se ne pozabi, da bodo učenci nekdaj učitelji.

Plavi trak. Čuhonsko je severna dežela, kjer je strogost podnebja na žalost vsakemu človekoljubcu razvilo poleg veselja do uka in do čitanja tudi poželenje po alkoholu in upojninali. Zato imajo treznostna društva „plavi trak“ (imenujejo se po plavem traku, katerega členi takih društev nosijo v gumbnici) imajo dosti posla, in normalke si prizadevajo s vsemi sredstvi, da bi svoje učence naučile reda, delavnosti, zmernosti in rednega življenja; upojne pijače in tabak so strogo prepovedani učencem in profesorjem.

Vseučilišče v Helsingforsu. Preden govorimo o ljudskih šolah in o ljudskih učiteljih, je morebiti umestno, da navedemo v naglici druge učne zavode po deželi, v prvi vrsti vseučilišče, koje je leta 1640 ustanovil Pehr Brahe za švedske kraljice Kristine in ki se je premestil leta 1828. v Helsingfors.

Ono obsega 4 fakultete: bogoslovsko, pravno, medicinsko in modroslovsko in je imela leta 1889/90 1700 učencev, med njimi 17 devic.

Dohodki vseučilišča znašajo blizu 2 milijonov mark. (Konec sledi.)

LISTEK.

Pisma iz Sibirije.

III.

Dolgo Vam vže nisem pisal, č. g. urednik, tako da me je zares sram, da sem Vas toli zanemaril. Vendar še upam, da niste krivo tolmačili mojega molčanja misleč si: Savel se je čez noč prelevil v Pavla. Vedite, da sem pravi sin Sibirije, kateremu je mraz tako potreben kakor ribi voda. Poletna vročina je povzročila mojo lenobo, krásna mati narava, ta prva učiteljica in vzgojiteljica človeštva, me je pa tako omamila, da sem ležal le njej v naročji gledajoč jej v skrivnostni obraz ter zabil celó Vas, a ne za večno. Ves skesan prosim oproščenja s trdno obljubo, da se hočem popboljšati.

Burna, bojovita doba nastopila jo med Slovenci. Bije se boj na vseh platéh — glava za glavo. Povsod vidiš večer prepir in kreg, ravs in kavs . . . in zakaj? — za Mohamedovo brado! Oj srečna Slovenija, saj imaš tako črnlaželjne, srborite sinove! Ni se bati zlih ljudij; saj te bodo branili neštevilni uma svitli meči, ako se uskoba ne skrhajo.

Ali ni smešno gledati, kako naduto sedé na svojem prevzvišenem sedeži nekateri naši slovstveni bojevnikji ter neusmiljeno krcajo po prstih nas, uboge pisce, zlasti učiteljske. Najraje bi nas požrli s kožo in lasmi vred. Brrr!

Sevé, „Popotnik“ je tudi taka tarča, v katero se vže vsak petelinček rad zaganja. Živi kadaver, ka-li? Tú se spomnim iz polúpreteklosti skrivnostno duhovitega listka „Baba krstila vuka“. (Slovenec, 1891 št. 51), s katerim je nameraval dotični duhoviti pisatelj najbrž „Popotnik-a“ vničiti. Oj sirota: Ta listek Vam je bil pisan povsem po receptu sv. Avgúština, da ga človek — zlasti z učiteljsko pametjo — nikakor ne more umeti. Večna škoda, da mu znani „očiščnik“ slovensčine ni dodal komentara, sicer ostane omenjeni „galimatias“ nerešena zastavica, katere uganitev bo belila glavo še poznim pravnikom. Ne omenil bi več zastarelega bisera slov. slovstva, ako bi pisec ne počastil tudi Sibirčana, ki po njegovem mnenji piše le fraze.

Na to sem ponosen. Mislim, da so fraze baš toli različne kakor okus in zausnice. Da-si pišem le fraze, vsekakor sem prvi, ki sem jih vpeljal v naše učiteljske liste, kjer je listek postal vže stalni predal. Sibirčan je dobil posnemalca optimista in pesimista, ki tekmujeta z njim v „Učiteljskem Tovariš-u“, vsi trije pa bodemo rodili sigurno še kakega drugega — ista.

Gradiiva za listke je vedno dovolj. Ako ne bomo imeli kaj drugega pisati, segli bomo po slovenski navadi drugi drugemu v lase. Zakaj bi zopet Sibirčan ne dal prvi takega vzgleda. Besede mitejo, vzgledi vlečejo.

Slovenski pesimist je n. pr. pisal v 6. listku to-le: „Sicer pesimist, vendar mislim, da

je središče naše zjedinjene ali nezjedinjene Slovenije bela Ljubljana. Prvi sad zjedinjenja je „izvestno“ (!) naša „Zveza“ naš ponos. Jasno kot beli dan je potem da mora biti tudi središče „Zvezi“ Ljubljana, kar danes ni. Glasilo „Zveze“ bi torej moralo izhajati tam, kjer bi morala „Zveza“ imeti svoje središče; glasilo njeno bi pa moral biti oni učiteljski list, ki izhaja v Ljubljani“. („Učiteljski Tovariš“ 1891, str. 282). Ta kategorični „mora“ gospodu pesimistu tako strašno ugaja, da mu ga „moram“ nekoliko pojasniti, samo za to, ker piše o „Zvezi“, katerej pač z menoj vred želi vsak zaveden učitelj najlepši procvit — Ali je gospodu pesimistu znano, da je vže osnovalni odbor „Zveze“ izbral Ljubljano za sedež „Zveze“, kar je še danes. Kdo je kriv, da se v drugi skupščini v Celji ni nobeden ljubljanski učitelj izbral v upravni odbor? Vsakemu, kdor se je vdeležil prvega zborovanja „Zveze“ v Ljubljani, je še gotovo v živem spominu, s koliko težavo in le po prigrivanji se je pridobilo vsaj toliko učiteljev, kolikor jih je po pravilih bilo treba, da se častna mesta zasedejo, sicer bi bila „Zveza“ vže pri porodu mrtvo dete. Zakaj so se ljubljanski učitelji branili vzeti „Zvezo“ pod svojo streho, umem toliko kakor to, zakaj so izvolili gospoda prof. Linhart-a v deželno konferencijo. Zakaj so se potem odpovedali svojim častnim službam drugi za drugim, také da je naposled gospod Furlan, jedini prinesel ostanke „Zveze“ v Celje. To so žalostni spomini, katerih bi ne vlačil več iz preteklosti, ako bi me k temu ne silil kategorični „mora“ gospoda pesimista.

Zdaj še nekaj o glasilu! Naravnost pa izpovem, da namen teh vrstic nikakor ni morebiti agitovati za „Popotnik-a“ ali spodkopavati „Učit. Torariš-a“, kar bi se lahko podtikalo. Sama stvar po sebi zahteva, da govorim o obeh listih; zato mi tega nikdo zameriti ne more. Po mojem mnenji se vsak list po svoji vsebini sam najbolje priporoča, bodi-si potem da po tridesetletnem izhajanju „gradi od spodaj gori ter s temeljem pričnaja“, bodisi pa še sicer mlad, a vendar ustreza dejanskim razmeram. Gospod pesimist zahteva, da bi glasilo „Zveze“ moral biti oni učiteljski list, ki izhaja v središči „Zveze“, t. j. „Učiteljski Tovariš“. V tem grmu tiči zajec! Vprašam ponižno, kdo pa je kriv, da se ni bil „Učiteljski Tovariš“ izbral za glasilo „Zveze“? Ali ne poverjeniki, ki so uvaževali zasluge, katere si je „Popotnik“ pridobil vže s tem, da je več let navduševal učiteljstvo k zjedinjenju ter v obili meri pospeševal ustanovitve „Zveze“. Kdor mi ne veruje, naj prelistka dotične letnike „Popotnik-a“. Baš

„Popotnik“ s svojim urednikom in članovi osnovalnega odbora so z vzajemnim in vstrajnim delovanjem oživotvorili „Zvezo“, sicer bi je ne imeli še danes ne. Čast, komur čast! Po tem takem mislim, hotelo je tudi poverjenstvo „Zveze“ pokazati svojo hvaležnost s tem, da je izbralo „Popotnik-a“ v glasilo „Zveze“. — Sicer je „Popotnik“ sedaj lastnina „Zveze“ in s tem: punctum!

To sem Vam hotel pisati, častiti gospod urednik, iz svojega lastnega nagiba, da se vsaka stvar vidi v pravem svitu in sodi iz pravega stališča, ter Vas prosim, da objavite moje pismo ne iz premenjeno; kajti Sibirčan pové vsakemu svoje, ne ozirajoč se na nikogar.

Zdravstvujte!

Vaš Sibirčan.

Društveni vestnik.

Maribor. „Učiteljsko društvo za mariborsko okolico“ imelo je dne 2. t. m. v III. razredu c. kr. učiteljskega pri povoljni vdeležitvi svoje zadnje letošnje zborovanje. Predsednik društva otvoril točno ob 10. uri zborovanje, pozdravljajoč navzoče ude, zlasti pa č. gg. goste, kojih je počastilo pet naše društvo.

Ker ni bilo objaviti baš posebno važnih dopisov, naprosil je predsednik ravnatelja in c. kr. okr. šol. nadzornika, gosp. Henrika Schreinerja, da poroča „o koncentraciji pouka“, kakor je to bil pri uradi konferenciji obljubil.

Gospod poročevalec reši svojo nalogo na jako zanimiv način *) v občo zadovoljnost poslušalcev ter sproži končno razgovor, kako bi se najlože tvarina posameznih učnih predmetov v smislu koncentracije dala razvrstiti gledé na posamezne kategorije šol, oziroma na posamna šolska leta.

Razgovor bil je precej živahen, konečno pa se sklene:

a) Delati na tó, da se pouk v naših šolah sčasoma uredi na podlagi koncentracije.

b) Izdelati v smislu koncentracije podrobne učne načrte za vse kategorije šol našega okraja na podlagi domovinoslovja.

*) Mogoče da priobčimo razpravo doslovno v „Popotniku“.

Uredn.

Društvenemu odboru se naroči, da v to potrebno pravočasno ukrene, tako da se bode pri prihodnjem zborovanju vsaj z ozirom na temeljni učni predmet vže zamoglo sklepati.

Gospod predsednik poroča, da je gosp. ravnatelj c. kr. učiteljskega dovolil, da lahko uč. društvo od sedaj naprej v učiteljskem poslopju zboruje ter predlaga, da društvo hvaležno sprejme to ljubeznjivo dovoljenje in sklene, da bode odslej naprej zborovalo v poslopju c. kr. učiteljskega, kar se jednoglasno sprejme.

Po tem se zborovanje ob 1/2 12. uri zaključi.
H.

Vranski okraj. (Vabilo.) „Savinjsko učiteljsko društvo“ zboruje v četrtek dne 19. novbr. t. l. ob 2. uri popoldne pri Savinjskem mostu v prostorih gospoda tovariša Jul. Sadnika. Vspored je sledeči: 1. Nagovor podpredsednika. 2. Zapisnik zadnjega zborovanja. 3. Društvene stvari. 4. Prosto-voljno predavanje. 5. Nasveti. Podpisani nadeja se, da se bodo društveniki polnoštevilno zborovanja vdeležili, da praznujemo god presvitle cesarice skupno in se ob enem posvetujemo o okrepljenji društva. Gosti dobro došli! S. Meglič, podpreds.

Dopisi in druge vesti.

Maribor. (Okr. učiteljska konferencija.) [Konec.] Po predsednikovem poročilu nastopi c. kr. vadnični učitelj, gospod Alojzij Vavroh ter razklada Prang-ovo metodo o prostoročnem risanju, po kateri se uči v zjedinjenih državah Severne Amerike.

Po primernem uvodu poda gospod govornik najpoprej glavno misel te metode, ki se od drugih v tem odlikuje, da se morajo vse predstave oblik, koje se nameravajo risati, izvajati od rečij ali modelov in da se ne prične prej risati, dokler se niso predstave oblik v učenčevem duhu pojasnile in utr-dile. Vsaka taka predstava se dobi na 3 načine: a) po ogledovanju, b) po tipanji in c) po tvorjenji

(modelovanju, pregibanju, izrezavanju), — in sedaj se še le prične risati. Gospod poročevalec pogovarja in kaže praktično obravnavo tega predmeta v I. razredu in razdelitev učne snovi za ostalih 7 šolskih let ter konča: „Prang si je stekel velikih zaslug, vsadivši v razvoj eminentno praktičnega in treznega ameriškega naroda etičen činitelj, kateri bode — ne da bi oviral praktično usposobljenost — povzdignil duh celega naroda polagoma v razsvetlenco višave umetalnega čustva in estetičnega vživanja“. — To je in ima biti smoter risalnega pouka.

Zanimivo tó predavanje sprejeli so navzoči z živahnim odobravanjem in gospod predsednik je gospoda poročevalca še posebej in toplo zahvalil. —

Ker je Prang-ova metoda res zelo velike važnosti, bilo bi pač želeli, ko bi nam bila priložnost se natančneje seznaniti z njo.

Po Vavroh-ovem govoru se je zborovanje na pol ure pretrgalo. Med tem pa se je na predlog gospoda Nerat-a odposlala deputacija k novemu c. kr. okr. glavarju gospodu Marek-u, da se mu v imenu učiteljstva tega okraja pokloni.

Nadaljevalje zborovanje, prebere gospod predsednik nekaj uradnih ukazov, med drugimi naredbo c. kr. dež. šolsk. sveta z dne 8. jan. 1891 št. 8885 tičečo se šolskih vrtov. Ta publikacija dala je povod k izvolitvi posebnega odbora, ki bode imel vsako leto poročati o stanju šolskih vrtov v okraj. V odbor so se izbrali ti-le gg.: 1. Cizel Jožef, 2. Moge Miha, 3. Nerat Miha, 4. Paulšek Janez in 5. Slekovec Jožef.

Potem pride na vrsto poročilo: „O pokončni pisavi.“

Gospod nadučitelj Leskovar govori o „pokončni pisavi“ najprej iz zdravstvenega stališča in sklepa, da je ta pisava, ker zahteva naravno in ravno držanje telesa, iz zdravstvenega obzira vredna, da se toplo priporoča.

Navedajoč nekaj spisov, ki razpravljajo ta predmet, govori o bistvu pokončne pisave iz skušnje, katero je pokazala upeljava te pisave na njegovej šoli. Konečno se izreče v stavkih, katere zboru priporoča, za občo upeljavo pokončne pisavo v naše šole. — Soporotevalec gospod Nerat se v obče ujema s predgovornikom, a navaja še več važnih točk, ki govoré za „pokončno pisavo“. Ne pozabi tudi ugovorov, ki se od različnih stranij javijo proti tej pisavi. Konečno pa tudi on zboru priporoča Leskovar-jeve stavke s pridavkom: k št. 5: „Naj se dela na tó, da se izdajajo nemška berila in slovnice za slov. šole od sedaj naprej tiskane le tudi z latinico.“

Stavki z ozirom na ta predmet od zbora sprejeti, glasé se tako-le:

1. Pokončna (navpična) pisava zahteva naravno držanje telesa in roke, nopenja pri ravni srednji legi enakomerno obe očesi in zadostuje vsled tega popolnoma dotičnim zdravstvenoslovnim pravilom.

2. Vsled njene razločnosti in navpične lege jo otroci lahko zapopadejo in ravno tako vpodobijo.

3. Njeni upeljavi se tačas marsikaj upira, ker uprava šolskih klopij, razsvetljava šolskih sob itd. držanji telesa in roke ne odgovarjajo; zlasti pa se ji morajo učitelji najprej sami privaditi.

4. Pokončne pisave naj se učé le prvenci, drugi učenci pa naj ostanejo pri pisavi, katere so vže vajeni.

5. Ker je kurentna (nemška) pisava manj pripravna za pokončno (navpično) pisanje in ker ima le malo veljave v posvetnem prometu, tako se naj s vsemi postavnimi sredstvi dela na to, da se odpravi. Zlasti pa se naj dela na tó, da se izdajajo odslej naša nemška berila in slovnice le z latinico natisnene.

6. Naj se skrbi, da se učiteljski pripravniki za časa šolanja seznanijo tudi s pokončno pisavo.

7. Naj se dela na to, da izda c. kr. založba šolskih knjig knjige tudi v pokončni pisavi.

8. Slavni okrajni šolski svet naj se naprosi, da dovoli šolam, katere za to prosijo, upeljati pokončno ali bolje navpično pisavo, da postane boljé splošna in se spravi ščasoma do veljave.

Prihodnja točka dnevnega reda „Koncentracija pouka“ morala se je radi pomanjkanja časa izpustiti, vendar je gospod predsednik obljubil rešiti svojo nalogo pri prvem zborovanji učiteljskega društva; izjava ta vzame se hvaležno na znanje.

Imenom knjižničnega odbora poroča gospod Nerat o stanju okrajne učiteljske knjižnice ter stavi ta-le predlog: „Okrajna učiteljska konferencija naj prosi c. kr. dež. šolski svet izdatneje podpore, da bode mogoče nakupiti za knjižnico vsaj najvažnejše novosti na pedagogiskem polji“. Ta predlog se jednoglasno sprejme, poročilo pa se vzame na znanje. Z ozirom na volitve, ki so se imele sedaj vršiti, predlaga predsednikov namestnik, gospod Nerat voliti v stalni odbor 5, v knjižnično komisijo pa 3 člane. Ta predlog obvelja in izberejo se

a) v stalni odbor gg.: Lasbaher Jožef, Leskovar Jožef, Nerat Miha, Pirkmaier Franc in Rošker Franc;

b) v knjižnično komisijo pa: gospa Berta Aufrecht-ova ter gg. Miha Nerat in Peter Pavlin. Izmed samostalnih predlogov nam je omeniti.

1. Predlog g. Nerat-a! Naj se izbere odbor, ki bode imel skrbeti za tó, da se omogoči s prihodnjo uradno konferencijo izložba po učiteljih izdelanih učil. — Predlog se sprejme, v odbor pa se jednoglasno izberejo gg.: Cizel Jožef, Godec Anton, Klenovšek Janez, Leskovar Jožef, Pestevšek Karol in Paulšek Janez.

2. Predlog gospoda Pirkmaier-ja: Musil-ova založba pisank in risank naj se naprosi, da svojo blago nekaj zboljša, potem pa bi se naj zvezki te trdke uvedli v vse šole našega šolskega okraja. — Se sprejme.

Dnevni red se je izcrpil in gospod predsednik zahvaljuje gg. poročevalce na njih trudu ob enem pa tudi pripoznava ystrajnost konferenčnih članov, ter zakluči 7 ur trajajoče zborovanje ob 1/3 popoldne.

Po konferenciji zbrali smo se bili k skupnemu obedu „pri grozdu“, kjer smo se imeli prav po bratovski in se je pri rujni vinski kaplici porodila marsikatera lepa napitnica, ki je odkrito izrazila razmerje med blagim našim nadzornikom in podrejenim mu učiteljstvu!

H.

Iz Gornjegagrada. (Uradna učiteljska konferencija.) Dne 10. septembra t. l. vsršla se je v Gornjemgradu učiteljska konferencija za gornjegraški okraj, katere sta se vdeležila tudi gospod A. Svetina, c. kr. notar na Vranskem, ki je bil

eam več let ljudski učitelj, in gospod stud. jur. Fr. Krančič.

Predsednik, c. kr. šolski nadzornik, g. J. Trebej otvori konferencijo ob 9. uri dopoldne nazdravljajoč navzoče ter končujoč svoj nagovor s trikratnim „Živio“ na presvitelega cesarja. Potem se spominja umrlega viteza Hasner-ja, ustvaritelja novega šolskega zakona, omenja odstop poprejšnega deželnega nadzornika, dvornega svetovalca gospoda J. A. Rožek-a in nastop vrednega mu naslednika gospoda dra. Konrada Jarz-a. Obema se odposlжете brzojavki, v katerih jima izreče zbrano učiteljstvo svoje spoštovanje in udanost. — Svojim namestnikom imenuje mozirskega nadučitelja, g. Fr. Praprotnik-a.

I. Zapisnikarjema. bila sta izvoljena gg. Fr. Lorber in Fr. Zemljč.

II. Gospod predsednik poda potem svoje opazke, nabrane pri nadzorovanji šol ter z zadovoljstvom omeni, da je večina učiteljev dosegla hvalevredne vspehe. Zlasti pa priporoča, naj se vselej gleda bolj na vzgojo nego na pouk, razloži, kako se vzbujajo razna čustva, kako se pospešuje vzgoja in pouk ter še daje migljaje in napotke, kako je učitelju poučevati razne predmete. Navedeni sveti skušenega šolnika bode gotovo našli dobra tla ter obrodili zaželjen sad in to tem bolj, ker so prihajali iz dobrohotnega srca.

III. Predsednik prečita ukaze in naredbe šolskih oblastnij in pokaže razne nove literarne izdelke.

IV. a) O prvem vprašanji: „Pod katerimi pogoji postane ljudskošolski pouk krepek in trajen“, poroča gospod Zemljč iz Ljubnega.

b) Drugo vprašanje: „Kako se ima spisje v ljudski šoli obravnavati? (na 1-, 2- in 3-razrednih)“ je prav povoljno rešil gospod Fr. Lorber iz Rečice, Ko je o tem predmetu govoril še g. Fr. Praprotnik iz Mozirja, bili so poročevalčevi stavki jednoglasno sprejeti.

c) Tretje vprašanje: „Zakaj posamezni normalno nadarjeni otroci ne dosežejo predpisanega učnega smotra? Kako je jednakomerno napredovanje razreda pospeševati?“ — razpravljal je gospod Fr. Kocbek iz Gornjegagrada. Na to se je vnela živahna debata radi šolskih zamud, katere so se poleg gosp. predsednika vdeležili še gg.: Praprotnik, Žolgar, Dedič ter našla v samostalnih predlogih svoj odziv.

d) O zadnjem vprašanji: „Telovadba v ljudski šoli“ poročal je gospod M. Spende iz Gornjegagrada ter konečno imel z ondrotnimi učenci praktičen poskus, v katerem je pokazal, kako poučuje telovadbo z vojaškim velevanjem.

Gospod predsednik izrekel je vsakemn poročevalcu svojo zahvalo.

V. Iz poročila gospoda Fr. Kocbek-a v imenu knjižničnega odbora posnamemo, da je okrajna učiteljska knjižnica dobila 22 gld. dotacije ter šteje sedaj 165 knjig v občni knjižnici, 137 knjig pa v kmetijski knjižnici. Knjige so se v obče marljivo izposojevale.

VI. Volitev knjižničnega in stalnega konferenčnega odbora imela je nastopni izid: gg. Dedič, Kele, Kocbek in Spende.

Ko so se stavili še razni predlogi, zaključil gospod prvosednik konferencijo ob 1. uri popoldne zahvaljujoč vse, ki so si pridobili zaslug za konferencijo, na kar se gospod Fr. Praprotnik zahvali gospodu predsedniku za spretno in nepristransko vodstvo, čemur pritrdijo navzoči s trikratnim: „Živio“.

Spodnji Kras, 15. oktobra. — Gospod urednik! Res osvetljivega sotrudnika imate v osobi gospoda — „o“ —, kateri je v dopisu „s Krasa“ v 20. štev. „Popotnik-a“ nas spodnjekraške učitelje-tovariše imenoval in pital z epitetonu „veternjaki“, „črnogledi“ itd., a poleg tega nam še predbacival, da „ščujemo in spletke delamo“. — No gospod — „o“ —, to je pa res kolegijalno, ka-li! Oštel nas pa je le zaradi tega, ker se nismo vdeležili učiteljskega zborovanja v 1. dan oktobra v Sežani.

Gospod — „o“ — je jako nepremišljeno ravnal, kajti premislil ni, da 1. oktobra gremo mi učitelji iz komenskega okraja v Komen k c. kr. davkariji po mesečno plačo. Tamkaj nas pa skoraj nikdar pred deseto uro ne izplačajo in potem, kako naj pridemo pravočasno k zborovanju v Sežano, dočim imamo od Komna do Sežane še z vozom nad dve uri daleč.

Mi smo tega prepričanja, da bi tudi naši gg. kolegi iz zgornjega Krasa (sežanskega okraja), kateri bi šli 1. dne meseca po plačo v Sežano k c. kr. davkariji, ne šli v Komen, ako bi učiteljsko društvo tam zborovalo.

Čemu torej zamere, ako je očitvidno, da ni bilo možno vdeležiti se zborovanja v Sežani!? Vprašamo tudi, zakaj je slavni odbor razpisal zborovanje 1. dan oktobra? Ali ni znal, da gg. kolegi iz komenskega okraja — težko pridejo k zborovanju?

Ob tej priliki ne moremo si kaj, da bi prav resno ne vprašali — mi „posamezni veternjaki“ —: kakšne „spletke“ mi delamo na spodnjem Krasu in kedaj smo „ščuvali“?

Gg. učitelji-kolegi iz slov. pokrajin, ki take bedastače citajo, lahko mislijo, Bog vé, kako se tukaj kavšamo in lasamo in da bomo kmalu rabili — cepce. Pa o vsem tem ni duha ne sluha; vsaj nam ni nič jedakega znano. Čemu se torej smešite pred svetom? Kaj je tega treba bilo?

Gledé na gospoda dopisnika hvalisanja tega ali unega gospoda tovariša bi se dalo marsikaj omeniti, a nočemo nobednega žaliti. Menimo pa, da stalna, kakor sprijena ženska ljubezen, je tudi gospoda dopisnikova naklonjenost. Mogoče, da s takim postopanjem doseže on uprav briljanten vspeh, a v to mu mi vže naprej ne moremo čestitati. — Kaj pa on sanjari „o zmagi“, tega ne moremo umeti. Ako ima vže sedaj v mislih ono volitev, ki se ima štó-

prav v dveh letih izvršiti, kaže, da ima bujno domisljijo.

Gledé na prve listine v kroniki našega učiteljskega društva bi lahko spregovorili marsikatero pikro besedo —, pa naj bode. Dotični gospod naj le „srečo vživa sam“ (sic!) bi rekel naš pesnik Gregorčič. Mi ga ne zavidamo, vemo in znamo pa tudi, da se on in drugi gospodje z gospoda — „o“ — trditvijo — ne ujemajo. —e—

(Presvitli cesar) podaril je krajnemu šolskemu svetu v Predosljih za razširjanje šolskega poslopja 200 gld. iz zasebne blagajnice.

Spremembe pri učiteljstvu. Gospa Karolina Potočnik, podučiteljica v Pletrovčah postala je učiteljica ravno tú; gospod Emanuel Vadnou, podučitelj na II. mestni deški šoli v Mariboru postal je definitiven. Učitelj v Berji (Prim.) gospod

Dragotin Jeranko, imenovan je okr. pom. učiteljem za šolske okraje: celjska okolica, Gornjigrad, Konjice, Laško, Šmarje in Vransko. — Umirovljeni podučitelj, gospod Ferdinand Rudolf je reaktiviran in nameščen za prov. podučitelja v Svičini. Učiteljski pripravnik g. Franc Breznik, pride za učit. supl. v Fram, gspdc. Maria Manich za učit. supl. v Studence, gosp. Augustin Požegar, dosedaj pri Spodnji Sv. Kungoti, pa za supl. v Lembah mesto obolelega nadučitelja gospoda Franc Rošker-ja. — Gospod Janko Likar, učitelj v Izlakah, dobil je službo učitelja-voditelja na ljubljanskem barji, gspdc. Jadviga Šarc, podučiteljica v Vojniku pa učit. službo v Moravčah. Na novo ste nameščeni izprašani učit. kandidatini in sicer: gspdc. Amalija Tome kot II. učiteljica pri Sv. Križu nad Litijo, gspdc. Frančiška Žebre pa na II. učit. mesto v Hotedrščici.

Razpisi natečajev.

Št. 731. Učiteljska služba.

Na dvorazrednici v Staremtrgu pri Poljanah razpisana je druga učiteljska služba z letno plačo 450 gld. in brezplačnim stanovanjem v stalno ali začasno nameščenje. V zadnjem slučaju je letna plača le 360 gld.

Prošnje naj se vlagajo do 20. novembra 1891 pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Črnomelji. Ženske učne moči imajo prednost.

C. kr. okr. š. svet v Črnomelji, 26. okt. 1891.

Predsednik: Hinterlechner s. r.

Št. 518. Podučiteljsko mesto.

Na četverorazredni ljudski šoli v Ormoži se razpisuje podučiteljsko mesto z dohodki III. plač. razreda v definitivno nameščenje, in plača krajni šolski svet moški učiteljski osebi na leto tudi 60 fl. nagrade za stanovanje.

Prosilci naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani in nemškega in slovenskega jezika popolnoma zmožni do 13. decembra 1891 pri krajnem šolskem svetu v Ormoži.

Okr. šolki svet Ormož, 1. novembra 1891.

1—2 *Predsednik: Scherer s. r.*

Št. 759. Učiteljska in podučiteljska mesta.

Na jednorazredni ljudski šoli v Spitaliču (pošta Konjice) je umeščati mesto učitelja-voditelja z dohodki po IV. plač. razredu in brezplačnim stanovanjem, — na četverorazredni ljudski šoli v Vojniku pri Celji pa podučiteljsko mesto po III. plač. razredu definitivno, eventualno tudi provizorično.

Dalje se razpisujejo podučiteljska mesta, ki se sedaj provizorično oskrbujejo v definitivno nameščenje in sicer na teh-le šolah.

1. Št. Jurij ob južni žel., na četverorazredni deški šoli, III. plač. razred.

2. Št. Lovrenc pod Prežinom, dvorazrednica, III. plač. razred.
3. Št. Peter v Savinski dol., dvorazrednica, IV. plač. razred.
4. Pletrovče (p. Žalec), trirazrednica, IV. plač. razred.
5. Žalec, četverorazrednica, III. plač. razred.
6. Cadram (pošta Oplotnica), četverorazrednica, IV. plač. razred.
7. Sv. Jedert (Laški trg), dvorazredn., III. plač. razred.
8. Hrastnik, petrazrednica, III. plač. razred.
9. Trbovlje, četverorazrednica, III. plač. razred.

Prosilci ali prosilke za katero teh mest naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani in z ozirom na učit. mesto v Spitaliču tudi z dokazom vsposobljenosti za subsidiarčni pouk v katoliškem veronauku, potom predstojnega okr. šolskega sveta do 30. novembra t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okr. šolski svet v Celji, 31. oktobra 1891.

Predsednik: Dr. Wagner s. r.

Naznanilo.

Pri upravnistvu „Popotnika“ v Mariboru, ali v tiskarni sv. Cirila, Koroške ulice št. 5, se dobiva nastopna knjiga:

Napake pri vzgoji otrok v zveržosteznem vrtu.

Kratek in umeven navod, kako ravnati, da se ti otroci razvadijo in spridijo.

Poleg nemškega „Der Irgarten der Erziehung“

Slovencem priredil

Fr. S. Jamšek,

šolski ravnatelj v Reichenburgu.

Cena 40 kr., po pošti 45 kr.

Vsebina. I. Vzgojni pomen otroške igre. (Za nagrado.) (I.) — II. O preobilnem uradnem pisanju. (—a—). — III. Nove tiskovipe k uradnim spisom ljudskih šol na Primorskem. (III.) — IV. Pedagogični razgled. (Rusko in Čuhonsko.) (V.) — V. Listek. (Pisma iz Sibirije.) (III.) (Sib.) — VI. Društven vestnik. — VII. Dopisi in druge vesti. — VIII. Natečaji in inserat.